

Til: Nome kommune – Samfunnsutviklingsutvalget

Emne: Høringssvar – «Valg av alternativ for Fensfeltet grønn mineralpark» (SU-032/25)

Dato: 15.09.2025

Vi viser til offentlig høring 29.08.–25.09.2025 om lokalisering av fremtidig mineralpark knyttet til gruvedrift på Fensfeltet, med følgende alternative områder:

Område 1: Nukedalen–Vindsås med atkomst via Dagsrud og Område 2: Bærevann.

Hovedkonklusjon

Vi er imot å bruke Nukedalen–Vindsås med atkomst via Dagsrud, men mener også at prosjektet er prematurt, og at det er for tidlig å velge området nå.

Begrunnelser

1) Vår tilknytning:

Vi er grunneiere av skogeiendommen 15/6 Grønli, som er en del av det foreslåtte området til gruvedeponi i Nukedalen- Vindsås. Denne skogen tilhører gården Tufte Søndre som ligger i «Fensfeltet, gr 23, brnr. 5.

Eiendommen og skogen har vært i slekta i flere hundre år. Nåværende eiere tok over gården og har drevet gård og skog siden 1997.

For oss har dette en økonomisk side ettersom vi i likhet med generasjoner før oss, delvis livnærer oss av og forvalter/ virker skogen. Følelsesmessig er det tungt for oss at vår eiendom, våre familietradisjoner, tilhørighet og tilknytning kan forsvinne. Vi bruker området til jakt, fiske, rekreasjon, og som nevnt overfor virke av skogen. Alt i tråd med den gamle bondetanken om å ta vare på og videreføre i beste stand til neste generasjon, samtidig som eiendommen skal kunne inngå i nåværende og fremtidig drift.

Selv om vi i dette punktet snakker om mulig påvirkning for vår familie, påpeker vi at vi skriver for hele området i resten av uttalelsen.

2) Kritisk/svært stor negativ» miljøpåvirkning – særlig vannmiljø og vernet vassdrag:

Tre av våre vann blir berørt (Siljutjern, Kroktjern og Ålepytten) Siljutjern renner ut i Kroktjern, Venumsvann, Øvre Stavsjø, Nedre Stavsjø, ut i Veiaa, og ender til slutt i Herrevassdraget. Ålepytten renner ut i Kroktjern.

Ifølge rapportene er det funnet to typer fisk i Siljutjern. (Ørret og abbor), men vi vet også at det er ål der. Fiskebestanden i Kroktjern har ikke vært kartlagt i denne omgangen, ettersom dette vannet ikke inngikk i nåværende utredninger, men vi påpeker likevel sammenhengene av hensyn til at disse vannene renner ut i hverandre, slik vi har presisert overfor. Mange fisker også i Siljutjern og Kroktjern. Betydning av friluftsliv kommer vi tilbake til senere i vårt innspill.

Innløpsbekken til Siljutjern er også en av de beste- og viktigste gytebekkene i dette området. Her mener vi det kreves grundigere utredninger av innløpsbekkens viktige funksjoner.

Ifølge utredningene har alle de vurderte områdene Nukedalen–Vindsås med atkomst via Dagsrud avrenning til det freda Herredsvassdraget og Nordsjø. Bærevann har avrenning til det freda Herredsvassdraget.

En konsekvens vil bli ubotelige skader, og forurensing av drikkevannskilder. Ifølge utredningene foreligger det lite kunnskap om vannforekomstene og forurensing. Når lite informasjon foreligger må dette undersøkes og kartlegges bedre.

Drikkevannskilder er forsyningssikkerhet og derfor sårbare, og må vurderes i et beredskapsperspektiv. Ifølge naturutredningene har 0- alternativet (ingen gruve eller deponi) ubetydelige konsekvenser, og vi anser derfor dette som beste valget for vannmiljø og verna vassdrag.

3) Klima og areal (Myr og karbon)

De største myrområdene i Nuke og Vindsås ligger i søndre del av det foreslåtte området, og de går helt ned til Siljutjern. Disse områdene er: Hollamyrene, Vindsås og Setreområdene rundt Siljutjern.

Når myr bygges ned frigjøres karbon som har blitt lagret i tusenvis av år. Slike nedbygninger skaper utslipp, og ødelegger sårbare økosystemer. Når vi vet at det flere steder i Norge er prosjekter som restaurerer myr, mener vi det er grunnleggende å peke på hvorvidt det er forsvarlig å vurdere nedbygging av store og viktige myrområder hos oss.

4) Infrastruktur

Det vil nødvendigvis kreve en omfattende utbygging av ny infrastruktur som veier inn og ut av fabrikkområdet. Slike utbygninger vil gi store konsekvenser for natur, miljø, boligområder og skolevei. Støy, utbygging av vei av denne størrelsen og forurensning vil føre til at arter, naturlige habitater og rødlista arter kan helt eller delvis forsvinne.

5) Store, dokumenterte tap av friluftsliv, landskap og kulturmiljø:

Nomes befolkning har alltid brukt naturen til alt fra matauk (jakt, fiske, sanking), til virke av skog og til rekreasjon. I sin helhet påpeker naturutredningene at svært mye natur vil gå tapt, uansett hvilket område som velges. Dette er vi sikre på vil utløse

store protester fra alle som bruker områdene. I tillegg har natur en psykososial side og god virkning på mental helse, noe som er viktig å legge til grunn, da Nome skal være et godt sted bo for alle.

Det har blitt påpekt flere ganger da vi satt i bærekraftsrådene at en av inntektene Nome kommune kan få er skatteinntekter, men bare dersom folk velger å bosette seg i kommunen. Dersom vi nedbygger verdifull natur, er det lett å tenke seg at dette kan være en medvirkende årsak til at folk ikke velger kommunen vår i fremtiden.

Blant annet har NRK i en nylig artikkelrekke kartlagt nedbygging av natur over hele landet. Da er det nyttig å stille spørsmålet: Har vi råd til å bygge ned naturen vår, slik det pekes på? Selv om det vektes at det kan være noe mindre problematisk å velge området som innebefatter: Nukedalen–Vindsås, er dette sammenligna med tap av verdiene i Bærevanna, og det viser til at ingen av områdene egentlig egner seg. Utredningene understreker at null (ingen gruve) er en mulighet, men krevende å vurdere ettersom utbyggingspresset er stort. Stort press betyr imidlertid ikke at utbygging er en god løsning.

Vi mener at når konsekvensene uansett er enorme, så bør man vurdere om man i det hele tatt kan ha deponi i kommunen. Det er ingen skam å snu, det betyr at man setter natur, folk og dyr først.

Krav og anbefaling:

Si nei til området: Nukedalen–Vindsås ved adkomst via Dagsrud og tilhørende deponi. Valget blir da 0- alternativet, som samsvarer med rådgiver gruppens forslag F. Dette medfører at vi unngår negative konsekvenser og risiko på natur, vann og drikkevannskilder.

Vi mener også dette 0- alternativet er til beste for hele Nomesamfunnet nå og i fremtiden.

Om kommunen likevel velger å fortsette, bør valg av område utsettes til vi vet enda mer, og har helt ferdigutviklet teknologi til å utvinne skånsomt. Verdiene er der de der,

og det har ingen negative konsekvenser for kommunen å vente med å velge område. Derfor anbefaler vi å ikke haste gjennom et forslag som vil ha store konsekvenser, jamfør utredningene.

Etter vår vurdering er et klart nei er det eneste riktige valget!

Med beste hilsen Hanne Fæhn, Rune Kristoffersen og Susanne Fæhn.